

"הפסדנו עיר במדינת ישראל.

כשלתם" ר"ע קריית שמונה אביחי שטרן, זועק ומתריע מפני עזיבה המונית של תושבי עירו. "יש כאן התרעה של אפס שניות לפני הטיל"

שגרה כפויה

המלחמה נמשכת והשיגורים גוברים: בין אזעקות, רסיסים וניסים

הניסים לא פוסחים על שום מקום בארץ. הנפילה אתמול בחיפה

שלוש המילים המתריעות והמרגיזות שחזרו השבוע שוב ושוב: "זוהו שיגורים מאיראן", התחרו רק עם צמד המילים "שיגורים מלבנון", בשאלה מי מהן נשמעה יותר. ההתרעות הללו לא פסקו לרגע והכניסו מיליוני תושבים למקלטים ולממ"דים.

אזעקה רדפה אזעקה, והכול נעשה בצל הדיווחים על הפסקת אש אפשרית. האיראנים ניסו להראות בכל דרך שהם עומדים על הרגליים ואינם נכנעים. גם מזג האוויר הסוער השבוע סייע להם, כאשר תנאי השטח הקשו על איתור השיגורים.

קשה לנתח את האסטרטגיה האיראנית. לעיתים נדמה שהם לוקחים הפוגה של יום או יומיים לצורך התארגנות, ומיד לאחר מכן חוזרים לשיגורים אינטנסיביים הנמשכים כמה ימים ברצף עד להפוגה הבאה, וחוזר חלילה. מלחמת התשה, במלוא מובן המילה.

סיפורי הניסים לא פוסחים על שום פינה בארץ. נדמה שאין יישוב או עיר שהאזעקות פסחו עליהם. רבים חוו מקרוב נפילות של טילים, רסיסים או חלקי מיירטים. לנו זה קרה ממש אתמול בחיפה. בעודנו בממ"ד לאחר האזעקה, שמענו את רעש הנפילה שהיה חריג וחזק במיוחד. לרגע זה הזכיר את ימי מלחמת לבנון, כשהקטיושות נחתו מולנו על מפרץ חיפה. עד מהרה התברר כי רסיס נפל בחצר בין שני בתים ברחוב מגורינו, ארבעה בתים לידנו. בחסדי שמיים מרובים לא נגרם נזק בנפש, ורק נזקי רכוש מועטים יחסית. מזמור לתודה.

הנה נודה על האמת: כאשר החלה המלחמה בשבוע של פורים, הייתה תחושה כללית יחד עם תקווה בלב, שהאירוע יסתיים לפני פסח. תקדים מלחמת "עם כלביא", שנמשכה 12 ימים בלבד, עמד לנגד עינינו. במערכת הביטחון אמנם הזהירו מראש שהפעם זה עלול להימשך זמן רב יותר, אך איש לא העריך באמת, שהאזעקות ושיגורי הטילים יימשכו זמן כה רב ואף יתגברו. התחושה הייתה שהכול ילך ויצטמצם. בפועל זה נמשך ונמשך, ואם טראמפ הבלתי צפוי לא יפתיע שוב עם הסכם כזה או אחר, גם חג הפסח צפוי להיות בצל שיגורים, יירוטים ואזעקות.

בשטח נראה שהציבור מנסה לחזור לשגרה ולקיים חיים סדירים גם תחת האזעקות. הכבישים מתמלאים אט אט מחדש, בלילות שוב נראות עבודות עפר היוצרות פקקים בכביש החוף ובכביש 6, ואם לא השיגורים שגברו השבוע, מערכת החינוך כבר הייתה חוזרת לפעול במקומות רבים בארץ.

הכול מתנהל, כאמור, בהמתנה לנשיא האמריקאי ולאולטימטום שהציג השבוע לאיראנים: פתחו בתוך 48 שעות את מיצרי הורמוז, ולא, נתקוף את כל תחנות הכוח שלכם. משנתור שעות ספורות למימוש האיום, ולאחר

שמחירי חביות הנפט נסקו, ביטל טראמפ את האולטימטום והרחיב אותו לחמישה ימי משא ומתן נוספים. השאלה כעת היא האם בכוונתו להרחיב את העימות ולהורות על כניסה קרקעית של כוחות אמריקאים לאיראן. או להכריז על הפסקת אש חד-צדדית. גם אם מדובר בשתי אפשרויות קיצוניות לכאן ולכאן, אצל טראמפ הכול, כידוע, אפשרי.

ערפל מכוון

בין התכנית האמריקאית לתגובה האיראנית: קרב תודעתי במסווה של דיפלומטיה

מה עוד הם מתכננים ורוקמים בסוד. נתניהו וטראמפ לא מסתירים את סיפוקם המוצדק

מעניין היה לעקוב השבוע אחר הדינמיקה סביב "תכנית 15 הנקודות" האמריקאית והדחייה הקטגורית של איראן באמצעות "חמשת התנאים" שהציבה בתגובה. כדי להבין את המהלך, צריך להביט על האינטרסים: טראמפ חייב לייצר תחושה של עסקה על השולחן, גם כדי להשפיע על מחירי הנפט וגם כדי לשכנע את האיראנים שהוא לא מכין להם תרגיל הטעיה נוסף. מכול התדרכים על "הסכם קרוב" נועד לשווק רצינות.

מנגד, האיראנים חייבים לשמר את כבודם. מכול התדרכים הנגדי על "אין מו"מ" הוא חלק ממיתוג ההתנגדות. הם לא בהכרח דוחים הסכם, אלא מנהלים קמפיין יח"צ לקהל הבית ולעולם הערבי.

בתוך ניצבים ה"מומחים", שמנתחים ברצינות תהומית כל סעיף ב"תכנית 15 הנקודות", שספק אם נוסחה אי פעם באופן מלא. ייתכן שמדובר בבלון ניסוי תקשורתי ובערפל קרב שיווקי.

מבחינת ישראל, כל נקודת סיום תעמיד אותה במצב טוב יותר מזה שבו הייתה ערב המלחמה, לעומת המשטר האיראני שנמצא במצב קשה. התרחיש המיטבי הוא נפילת משטר האייתוללות. התרחיש הבעייתי: הודעה חד צדדית של טראמפ על סיום המלחמה ללא הסכם. אולם גם אז, יישמר חופש פעולה לישראל ולארה"ב לפעול, אם איראן תנסה לשקם את מערכי הגרעין והטילים. הבעיה תהיה אזרחית: קושי בהחזרת המשק לשגרה ובפתיחה מלאה של נתב"ג.

ב"מוסד" העריכו עוד לפני המלחמה כי ייתכן שהממשלה יתמוטטת תחת לחץ התקיפות. השבוע התפתח סביב זה ויכוח: היו שטענו שנתניהו מנסה לגלגל אחריות, כפי שלטענתם עשה גם לאחר הטבח. בלשכתו הכחישו. בפועל, ברור לכולם שהכרעה תגיע רק אם הרחוב האיראני יתקומם, ייתכן גם בהמשך, כאפקט דומינו.

ובתוך כל זה, נדלק השבוע ניצוץ בעיני חלק מהפרשנים. האפשרות להסכם שאינו מיטיב עם ישראל, אפשרה להם לחזור ולתקוף את נתניהו. מאז תחילת המלחמה הם התקשו להסתיר את חששם שהמהלכים באיראן יהפכו לקלף פוליטי חזק עבורו. כעת, הפרשנות מתהפכת: המצב הורע, ההימור נכשל.

העובדה שמאז המלחמה חוסל חמינאי וכן צמרת הפיקוד האיראנית בזה אחר זה, פשוט נעלמה מהשית. לפרשנים נוח יותר להיות פסימיים. אם טעו, לא נורא. איש לא זוכר תחזיות פסימיות. הלעג שמור למי שמדבר על הצלחה וניצחון.

האירוניה בשיאה: אותם פרשנים הרבו לשאול מאז תחילת המלחמה מתי היא תסתיים, וסנטו בנתניהו ובטראמפ שהם יודעים לפתוח במלחמה, אך אין להם "רגל מסיימת". והנה השבוע כאשר האפשרות הזו עולה, הם תוקפים את עצמם הסיוס. שוב מסתבר שאין גבול לפרשנות המגמתית.

לשכה סדוקה

נקודת החולשה של נתניהו לאורך שנים: שורה של מינויים פחות מוצלחים בלשכה

סערת זיו אגמון, דוברו המתפטר של נתניהו, בעקבות חשיפת התבטאויותיו העדתיות והגזעניות, הבליטה השבוע שוב את הבעיה המרכזית של נתניהו: בחירה כושלת של האנשים סביבו. זה קורה לו לאורך השנים פעם אחר פעם, בעיקר במינוי "דובר ראש הממשלה" ובקרב מי שמופקדים מטעמו על התחום התקשורתי.

מבט לאחור מגלה כי רוב דובריו של נתניהו הפנו לו עורף בהמשך הדרך. חלקם משמשים כיום כפרשנים בתקשורת, הנוטים להציג עמדות המנוגדות לו ומספקים סיפורים שאינם מחמיאים מתוך הלשכה. יש מהם שמודים בפה מלא כי מאז שעזבו את תפקידם אינם מצביעים עבורו, והיה גם דובר ששימש נגדו כעד מדינה.

אם הדבר היה קורה רק במינוי דוברים, נחא. הבעיה היא שזה חוזר על עצמו ברבים מהמינויים, שמתבררים כבעייתיים. "התפקוד בלשכה שוחק מאוד ונתניהו הוא סוס עבודה אמיתי", אמר לי פעם אחד מאנשי הסגל, באחת הנסיעות המדיניות הארוכות לווינגטון. אותו איש כבר אינו בלשכה, אך הוא (בשונה מרבים אחרים) סיים את תפקידו באופן מכובד.

מה קורה לדוברים הלוחשים על אוזנו של נתניהו? זיו אגמון

העבודה השוחקת הזו מביאה לא אחת לתרעומת כלפי הבוס. כל מי שעבד לצד נתניהו מכיר זאת מקרוב: הוא דורש מהסובבים אותו את מה שהוא דורש מעצמו, ולא תמיד זה מתקבל היטב. כך נוצר מצב שבו הלשכה מגיעה שוב ושוב לנקודות חיכוך.

למעט זיו אגמון הפורש, כמעט שלא נותרו לנתניהו יועצים בעלי סיווג מתאים, שיוכלו להיות נוכחים בישיבות ביטחוניות ומדיניות. צחי ברורמן, נאמנו של נתניהו וראש הסגל הנוכחי, נחשב לדומיננטי מאוד והצלחה לשלוט בנעשה. אולם מאז שהחלה החקירה נגדו בפרשת ההדלפה ל"בילד", נאסר עליו להגיע ללשכה והוא צפוי לכתב אישום. גם יועצו הקרוב יונתן אוריך עלול לעמוד בפני כתב אישום. המצב הנוכחי: אין ראש מל"ל קבוע, אין דובר,

"בתל אביב מיד שואלים אותך מי אתה ומה אתה עושה פה. בערד אתה מגיע וישר מביאים לך אוכל" מתנדב מהמרכז שהגיע לסייע באתר הזירה בערד מביע את רשמיו

היא הופכת לאירוע שולי, אם בכלל. כשהיריב טועה, זו הוכחה לשיטה. כשהחבר טועה, זו מעידה חד פעמית. כך נולד אותו "זעזוע סלקטיבי" שמלווה את השיח הציבורי כבר שנים. לא ערכים אלא פוזיציה. הציבור כבר למד לזהות את הפער הזה: מי מגנה גזענות כגזענות ומי מגנה רק כאשר זה נוח לו פוליטית. מי מגנה כי זה משתלם. ומי מזדעזע רק כשהמצלמות דולקות.

תזמון מכריע

אחד בתיק החוץ והשני בחוץ: הראשון משפיע מהקבינט והשני מריר, מתוסכל ומקטר

שני אנשים הנחשבים לוותיקים ומנוסים מאוד בזירה הפוליטית, יכולים היו למצוא את עצמם היום בשורה הראשונה של המועמדים בליכוד לרשת את נתניהו בבוא היום. השניים הם גדעון סער ואביגדור ליברמן. אילו היו נשארים בליכוד וממתינים לרגע הנכון, סביר להניח שהיו כיום בצמרת.

על שניהם אפשר לומר כי יש רגעים בפוליטיקה שבהם לא האידיאולוגיה קובעת, אלא התזמון. לא, מה אתה חושב אלא מתי אתה מחליט לפעול. אלא שהשניים קיבלו לאורך הדרך החלטות פוליטיות שגויות, שעליהן הם יכולים כיום רק להצטער. ההבדל הוא שאחד מהם, גדעון סער, ידע להתעשת בזמן ולחזור למרכז הכרעה; השני, אביגדור ליברמן, נותר ביצע נטול השפעה.

נתחיל בגדעון סער: האיש שהחל את דרכו כמזכיר הממשלה של נתניהו, התקדם במהירות בליכוד ואף זכה באחת הפעמים במקום הראשון בפריימריז. אלא שהדרך אצה לו. הוא התמודד מול נתניהו, הפסיד, ובהדרגה החל את צעדיו החוצה עד שהפך ליריב מר. סער הצטרף ל"ממשלת

התעשת בזמן וחזר למרכז ההשפעה. שר החוץ גדעון סער

השניוני", ונראה היה כי דרכו תיקבע כאופוזיציה לנתניהו. אלא שסער ידע לזהות את נקודת המפנה. לאחר פרישתם של גנץ ואיזנקוט מהממשלה, הוא נפרד מהם ונכנס בעצמו פנימה לתפקיד שר החוץ. מאז הוא פורח: חבר קבינט, שותף פעיל לעיצוב המהלכים הדרמטיים של המלחמה. במקום לשבת באופוזיציה, הוא נמצא בלב קבלת ההחלטות ועושה בשקט עבודה מדינית ראויה. נתניהו סומך עליו, והיחסים ביניהם פרחו מחדש. המהלך של סער עורר ביקורת באופוזיציה, אך במבחן התוצאה הוא מצא את עצמו בתוך הקבינט, שותף מלא לעיצוב ההכרעות.

בניגוד לסער, שידע לבצע את הסוויץ' בזמן, נפל אביגדור ליברמן בפח שטמן לעצמו. אילו היה נשאר בליכוד עם אותן עמדות עבר, ייתכן שהיה כיום שר הביטחון. תחת זאת שינה כיוון, אימץ קו אנטי-חרדי חד, התפטר מתפקיד שר הביטחון וכיום הוא יושב בחוץ, נטול השפעה. כל שנותר לו הוא להתריע מהיצע באצטלה ביטחוניית. בכל ראיון הוא נשמע מריר, מתוסכל וכועס. לאחרונה

של השיחה עם ביבי (שהם הזהירו אותו כביכול על הטבח הצפוי - א.ז.)... הוא גמור".

בליכוד מיהרו לגנות את הדברים והבינו כי מדובר בנוק פוליטי של ממש. מעתה, בכל פעם שינסו לצטט גורמים מהשמאל המתבטאים באופן עדתי, יישלפו מולם דברי אגמון, "האיש שלחש באוזנו של נתניהו" ויוצגו כהוכחה נגדית. "אנו מגנים את דבריו והוא חייב להתפטר מיידית", דרשו.

נתניהו העדיף שלא להתבטא פומבית, וההערכה הייתה שאגמון יודיע "מעצמו" על פרישה. ואכן, יממה לאחר חשיפת סגל, שיגר את מכתב ההתפטרות. בהודעה שפרסם ניסה להסביר את הרקע לדברים והכחיש מניעים גזעניים: "לצער, אדם שהיה עמי בקשר חברי ממושך החליט להעביר חלקי ציטוטים משיחות פרטיות הציטוטים הוצאו מהקשרם ומטרתם לייצר לי רצח אופי".

אגמון הוסיף כי לאחר שהבין שנדחה לקדמת הבמה בעל כורחו, ושנוצר סביבו שיח מפלג, החליט לסיים את תפקידו ולפרוש מהחיים הציבוריים.

באופוזיציה ובשמאל מיהרו לנצל את האירוע ותקפו את נתניהו ואת לשכתו. "הציטוטים שנחשפו הם חלון ראווה עצוב לתרבות מקולקלת ורקובה שהשתרשה בלשכת ראש הממשלה", כתב גדי איזנקוט. תגובות דומות נשמעו גם מבני גנץ ויאיר לפיד.

אלא שה"זעזוע" הזה אינו עומד במבחן העקביות. באירועים דומים בעבר, אותם קולות בדיוק מילאו פיהם מים. בקטע הבא.

זעזוע סלקטיבי

המוסר הכפול נחשף: כשזה קורה מימין מזדעזעים, אם זה מתרחש בשמאל שותקים

האמירות שיוחסו לזיו אגמון קשות. מכוערות. גזעניות. אין על כך ויכוח. וכשאין ויכוח גם אין תירוצים. בימין לא ניסו להסביר, לא חיפשו הקשר, לא טענו ל"הוצא מהקשר" ר". גינו. דרשו שיילך. והוא אכן הלך.

כאן בדיוק מתחיל המבחן האמיתי: לא כשזה נוח, אלא כשזה קורה בתוך הבית שלך. רק לפני שבועות ספורים נחשפו ההקלטות של פעיל המחאה הראשי, האופוזיציונר מספר אחת, אהוד ברק, עם אמירות לא פחות קשות כלפי עולי צפון אפריקה. לא היו אלו דברי פרשנות, וגם לא ספין. מדובר היה באמירות ברורות. ומה הייתה התגובה? דממה. לא סערה ציבורית, לא גינויים נחרצים, לא פאנלים רועשים. דממת אלחוט.

והנה, לפתע, עם פרשת אגמון, אותו מחנה בדיוק מתעורר. נעמה לזימי, שהודעזעה השבוע מהאמירות של אגמון, ישבה למחרת הפרסום לצידו של ברק בוועדה בכנסת ולא הוציאה מילה. יאיר גולן, שמיהר כעת לגנות בחריפות, לא מצא אז לנכון לומר לברק אפילו חצי משפט. כאשר התבקש בתקשורת להתייחס לאירוע, הוא המליץ להזמין את אהוד ברק ולשאל אותו... יאיר לפיד, שנזכר פתאום לדבר על "ביזיון" ו"ערכים", לא נשמע אז באותו טון. ואצל ברק סרי, מי שמיהר השבוע להיפגע בשם הציבור, נשמעה אז דווקא הגנה על ברק בנוסח "ככה מדברים בחדרים סגורים".

רק דבר אחד חסר: עקביות. אותם אנשים, שישבו יום לאחר פרסום דבריו של ברק לצד בוועדות הכנסת, לא מצאו אז סיבה להזדעזע. לא נשמעו אז הצהרות על "תרבות רקובה", לא נשלפו אז מילים כמו "ביזיון". אז זה עבר בשקט. היום זה כבר "קו אדום".

זה לא מקרי. זו שיטה: כאשר הגזענות מגיעה מהצד השני, היא הופכת לאירוע לאומי. כאשר היא מגיעה מהבית,

אין ראש סגל ואין מנכ"ל קבוע. מי שחזקו את מעמדם בלשכה (המפורקת) הם דוד שרון, מנכ"ל הליכוד שעומד לדין בפרשת הצוללות, וכן דרורית שטיינמן, ממלאת מקום מנכ"ל משרד ראש הממשלה, שעובדת במשרד עשרות שנים. מקורבים נוספים, טופו לוק והיועץ הפוליטי נבו כץ, שככל הנראה יחליף את אגמון, שומרים היטב על עצמם ואינם חשודים בדבר.

יש שמאשימים את נתניהו בכך שאין בסביבתו אנשים כבדי משקל, משום שהוא אינו אוהב אנשים עצמאיים מדי. לפי גישה זו, מי שנותר לידו הם אנשים בינוניים בלבד. מנגד, יש הטוענים כי התמונה מורכבת יותר, ומצביעים על שורה של דמויות חזקות שעבדו לצדו, דוגמת יואב הורוביץ, משה ליאון, עוזי ארד ורון דרמר שחזר לאחרונה למעגל ההשפעה.

כך או כך, נכון לעכשיו הלשכה החשובה במדינה סוערת מבפנים. לי זה הזכיר את הלשכה הבעייתית של נתניהו מיד לאחר בחירתו הראשונה ב'96. כתבתי כבר אז בהרחבה על הסדקים בלשכה (אותה ניהל פנחס פישלר) ועל המינויים הפחות מוצלחים. נראה שלא הרבה השתנה מאז.

פיגוע עדתי

הלוחש והבוחש: הדובר שהסתכן והנזק התדמיתי שילווה את הליכוד עוד זמן רב

רוב בוחר הליכוד נמנים על עדות המזרח. ח"כ אליהו רביבו, מנפגעי אגמון

הדובר הפורש זיו אגמון, הצליח עוד קודם להשתלב במהירות לתפקידים שפינו ברוורמן ואוריך בהיעדרם, והחל לנהל את העניינים ביד רמה. אגב כך משך אליו לא מעט אש, שממנה נכווה השבוע. "הרבה אנשים בליכוד לא אהבו את האופן שבו ניהל את נתניהו ואת העובדה שהרחיק אותם ממנו", סיפרו בליכוד. "הוא יצר סכסוכים סביב ראש הממשלה", העידו גם אנשי תקשורת המקורבים לנתניהו. "זו הייתה טעות מלכתחילה למנותו".

הסערה פרצה לאחר שהפרשן עמית סגל חשף כי אגמון, השמיע לאורך זמן אמירות פוגעניות וגזעניות. בין היתר צוטט כשהוא מתייחס לעולי מרוקו ואומר: "לא טוב שפתחו את מרוקו לתיירות עכשיו אנחנו יודעים מאיפה המרוקאים שלנו הגיעו. מאפריקה. בבון זה קוף".

אגמון לא חסך את שבטו גם מחברי הכנסת של המפלגה שאותה שירת. על ח"כ ניסים ואתורי אמר כי הוא "בבון", ועל ח"כ אליהו רביבו אמר כי הוא "מרוקאי מפגר". כמו כן התבטא בצורה פוגענית נגד ח"כים נוספים בליכוד. גם משפחת נתניהו והמפלגות השותפות לא חמקו מביקורתו: את ש"ס האשים כי "רק לקחת כסף הם יודעים".

אגמון לא היסס לדבר גם נגד מעסיקו הישיר. "ביבי סיים, השאלה אם תישאר מדינה. הוא חייב ללכת הביתה. ביבי התעלף בבית כנסת בכיפור. למה לפיד לא מנגן על זה שהוא זקן ואנחנו צריכים מנהיג לטווח ארוך? הליכוד גמר את הקריירה. צריך שהמצרים יפרסמו את ההקלטה

"יש רגעים שבהם המסכה נופלת ונחשפת"

האמת המכוערת" ח"כ אליהו רביבו, על דבריו הפוגעים של הדובר המתפטר זיו אגמון. "מי שמדבר כך על בני עדות המזרח פשוט אמר בקול את מה שהוא חושב בלב"

בהם כדי לנתח פגיעות ולשפר את התקיפות הבאות. בצה"ל מודים שהתופעה אינה נוחה, אך גם לא מגדירים אותה כאיום אסטרטגי. האויב הרי יודע שהוא שיגר טילים. הסכנה האמיתית טמונה במקום אחר: כאשר מידע לא מבוקר, ולעיתים שגוי, מייצר פאניקה מיותרת. מעבר לכך, מדובר גם בלוחמה פסיכולוגית שמשרתת את האויב. חיזבאללה משתמש בסרטונים שמופצים ברשתות ומוציג אותם כהוכחה ליכולת הפגיעה שלו. "אנחנו עו"זרים להם במלחמה נגדנו על התודעה", מזהירים מומחים. וכך נוצרת מציאות כפולה: מצד אחד, הציבור מקבל "יתרון זמן" דרך הרשתות. מצד שני, הוא נחשף למידע חלקי, לא מדויק ולעיתים גם מסוכן. במילים אחרות: יותר מהירות, פחות אמינות. יותר דרמה, פחות אחריות. שורה תחתונה: בעידן של מידע מיידי, השאלה אינה מי מדווח ראשון, אלא מי מדווח נכון. בין מהירות לאמינות, פיקוד העורף בוחר, ובצדק, באמינות.

בקצרה

"צינור" של טראמפ, הזיכרון של בנט, והקרוב בין היאירים: כל מה שקרה השבוע בין הלשכה במיאמי לפינה של קפלן

אגמון הפסיד המון: שלושה דברים אי אפשר להחזיר לאחור: מילה שנאמרה, טעות שנעשתה וחץ שנורה. את כל זה למד על בשרו הדובר המתפטר זיו אגמון. לאחר ש"ירה" את דבריו העדתיים נגד המרוקאים, הוא הפסיד לא רק את הלשכה, אלא גם את המינוי המסתמן לשגריר באמירויות. היו שהציעו באירוניה למנותו לשגריר במרוקו שם בטוח יעריכו את ה"בבונים" שלו.

מחלת שכחה: מדהים היה לעקוב השבוע אחר דבריו של נפתלי בנט, שגינה את חוק בתי הדין הרבניים, שהתקבל השבוע בכנסת. האיש לוקה במחלת שכחה קשה, שמעמידה בספק את יכולתו להתמנות לתפקיד שהוא כה חולם עליו. אותו בנט שהבטיח השבוע לבטל את החוק הזה לאחר הבחירות הבאות, דווקא קידם אותו בעבר יחד עם שרת המשפטים לשעבר איילת שקד. בנט שקנה ביושר את התואר "מפר הבטחות סדרתי" מוכיח שוב שהזיכרון שלו קצר כמעט כמו הזמן שנותר לו עד שהלחץ מאיזנקוט יכריע אותו.

בלון בסיכה: בני גנץ נראה אמנם תמים, אבל מאחורי החזות ה"נבעכת" מסתתר פוליטיקאי שידוע לתקוע סכין (או לפחות סיכה) ליריביו הפוליטיים. השבוע, כשיאיר לפיד ניסה להטריל את הקואליציה עם הצעת חוק להגדרת קטאר כמדינת אויב ואגב כך להזכיר להם את פרשת "קטארגייט", גנץ לא רק התנגד אלא גם לגלג: "גם לפיד, שעמד ועומד בקשר עם הקטארים, יודע שזו הטרילה". מתברר שכשזה מגיע ללפיד, גנץ רואה אדום, ולא בגלל הקטארים.

יאיר נגד יאיר: בזמן שבקואליציה מנסים לשרוד את התקציב, בתוך "גוש השינוי" פתחו חזית חדשה. יאיר גולן הוקלט מסביר, שלפיד סובל מ"בעיות אישיות" ומהתנהלות בלתי רציונלית שמונעת איחוד בשמאל. גולן בונה על כך ש"יש עתיד" תתכונן, כדי שלפיד יבוא אליו בתור שותף זוטרי ובקיצור הוא מחכה לו בפניה של קפלן. לפיד לא נשאר חייב, שלח את גולן ללמוד "סגנון דיבור" והזהיר מנוק שהוא גורם לכל הגוש, לא נותר אלא לאחל לשני היאירים, היהירים, שיישארו בלי עתיד ובלי דמוקרטיה.

צינור כבאים: אין גבול לדימויים על טראמפ, אבל הפרשן אמנון לורד הביא את המנצח: טראמפ הוא כמו צינור כבאים "שני צול" עם לחץ מים אדיר שמשותלול לכל הכיוונים. צריך כוחות אדירים כדי להחזיק אותו שלא ישפיר על כולם, ובימים האחרונים נראה שהצינור פשוט השתחרר מהידיים. ראו הוזהרתם, זה הולך להיות רטוב.

כפיר מתאר בספרו מערכת החלטות רוויית מתחים, אינטריגות ושיקולים חופפים מקצועיים ואישיים כאחד. אך מעבר לכל הפרטים, עולה תמונה ברורה: זה היה רגע של הכרעה היסטורית שלא מומשה.

כאן מתחיל הסיפור האישי: אהוד ברק, יותר מכל דמות אחרת באותה תקופה, לא רק היה שותף למהלך, הוא היה יכול להפוך לסמל שלו. תקיפה מוצלחת, גם אם שנויה במחלוקת, הייתה ממצבת אותו כאחד האדריכלים של מהלך היסטורי. לא עוד פוליטיקאי שמדשדש בין "קאמבקים" חוזרים ונשנים, אלא מנהיג שהטיב חותם. אבל זה לא קרה.

מאז, נדמה שברק נותר תקוע באותה נקודת זמן. במקום להמשיך קדימה, הוא שב שוב ושוב לאותו צומת, מהצד של ההחמצה. ככל שהשנים חולפות, וככל שנתניהו ממשיך להיות בלב הזירה האיראנית, הפער הזה הופך אישי יותר, טעון יותר ובעיקר מריר יותר.

ברק של השנים האחרונות אינו רק פרשן ביקורתי. הוא פרשן עם מטען. כל הופעה, כל ראיון, נושאים עמם לא רק עמדה אלא גם תסכול מצטבר וקנאה. הטון שלו הוקצן, והביקורת על נתניהו הפכה אישית, כמעט אובססיבית. תחושת ההחמצה של ברק מסרבת להרפות, וכך כאשר ההיסטוריה נכתבת מחדש והמערכה מול איראן שוב מתנהלת בפועל, נותר ברק מחוץ לחדר קבלת החלטות. הוא לא שותף, לא משפיע, ובעיקר לא רלוונטי. מי שיכול היה לעמוד במרכז הבמה, מוצא את עצמו ביציע, צופה ומגיב, ובעיקר מתקשה לשמור על קור רוח.

לפני האזעקה

המחיר עלול להיות כבד: כך מקדימות הרשתות החברתיות בציבור הכללי את פיקוד העורף

"השיגור הוא למרכז", "עכשיו זה לצפון", "ארבעה פריטים לדרום". הודעות בנוסח הזה רצות מאז פרוץ המלחמה ברשתות החברתיות, לעיתים דקות לפני ההודעות הרשמיות של פיקוד העורף. כך נחשפים רבים למה שעומד להתרחש, וכאשר מגיעות ההודעות הרשמיות, הן כבר אינן מחדשות דבר. השאלה היא כיצד זה קורה, מהיכן המידע זולג, והאם בצה"ל באמת מרוצים מהתופעה.

התשובה, מתברר, פחות מסתורית ויותר מטרידה: חלק מהמידע שמופץ בקבוצות החברתיות אינו בגדר "מודיעין עלום". מדובר בנתונים גולמיים מתוך מערכות שליטה ובקרה, ובראשן מערכת המכונה "השוע"ל האזרחי". מערכת זו נועדה לאפשר לגורמי חירום - משטרה, מד"א ורשויות מקומיות - להיערך במהירות לאירועים. אלא שהמידע שמוזן אליה הוא ראשוני, לא מעובד ולעיתים גם לא מדויק.

כאן נכנסת היד האנושית: מי שנחשף למידע במסגרת תפקידו, בוחר לעיתים להעביר אותו הלאה לקבוצות החברתיות. כך הופך מידע גולמי, שעדיין לא עבר סינון ואימות, ל"הודעה רשמית" מבחינת הציבור.

בפיקוד העורף מסבירים את הפער: הם אינם יכולים להרשות לעצמם לטעות, משום שהצבא מחויב למהימנות מלאה. זאת בעוד שהקבוצות החברתיות יכולות לפרסם, למחוק ולהמשיך הלאה. זו הסיבה שההתרעות הרשמיות מתעכבות לעיתים דקות, רק כדי לוודא את נתוני השיגור ולהימנע מאזעקות שווא והתרעות מיותרות.

אלא שלזריות הזו יש גם מחיר. בצה"ל מתריעים כי מעבר לפאניקה המיותרת שנוצרת לא פעם, יש כאן סכנה רחבה יותר: חשיפה של שיטות פעולה, זליגת מידע רגיש בעתיד, ובעיקר סיוע לאויב. סרטונים ותיעודים שמופצים ברשתות מגיעים גם לחיזבאללה ולאיראן, שמשתמשים

אף הביע עלבון מכך ששר הביטחון כ"ץ אינו מזמן אותו לשמוע את דעתו כ"שר ביטחון לשעבר". השוואתו לגלנט ולעילון, שהיו בעבר במוקדי ההשפעה וכיום נותרו מחוץ למעגל ההכרעה, מחודדת את התמונה.

הפער בין סער לליברמן אינו רק פוליטי, אלא גם פסיכולוגי: סער קיבל החלטה לא פשוטה ושילם עליה מחיר תדמיתי בטווח הקצר, אך הרוויח השפעה אמיתית בטווח המידי. ליברמן שמר על קו אופוזיציוני "נקי", אך איבד את היכולת להשפיע מבפנים והמחיר ניכר היטב בטון. שורה תחתונה: סער בחר בהשפעה ושילם בביקורת. ליברמן בחר בביקורת ושילם בהיעלמות מהשפעה. יחי ההבדל.

ממורמר נוסף שיכול היה להיות בעמדת השפעה הוא אהוד ברק. במקרה שלו, הסיפור מורכב יותר, כפי שסופר בקטע הבא.

רגע ההחמצה

התקיפה שלא הייתה: כך פספס ברק את ההזדמנות ששינתה את ההיסטוריה ואת מעמדו

התכנית היו מוכנות. ספרו של אילן נביר

מבין כל הצמתים הביטחוניים שעברה מדינת ישראל בעשורים האחרונים, יש רגע אחד שממשיך לרחף מעל הכול: השנים 2009-2012, שבהן הייתה מדינת ישראל קרו-בה מתמיד לתקיפה באיראן ובסופו של דבר לא יצאה אליה. בספרו "סופה בדרך לאיראן" מתאר אילן נביר, בפרוט-רוט את אותן שנים דרמטיות. מתברר כי לא פחות משלוש פעמים עמדה מדינת ישראל על סף החלטה היסטורית לתקוף את מתקני הגרעין. התוכניות היו מוכנות, הדיונים נערכו, והצמרת המדינית והביטחונית התכנסה שוב ושוב סביב אותה שאלה: כן או לא.

מי שהובילו את הקו התקיף היו ראה"מ נתניהו ושר הביטחון דאז אהוד ברק. שניהם ביקשו לקדם מהלך צבאי רחב היקף, שיכול היה לשנות את פני המזרח התיכון ואולי גם את מורשתם האישית.

אלא שכאן נכנסה המציאות המורכבת: התנגדות של ראשי מערכת הביטחון: ראש המוסד מאיר דגן, הרמטכ"ל גבי אשכנזי וראש השב"כ יובל דיסקין, לצד חשש מהידרדרות אזורית רחבה, ובעיקר העמדה האמריקאית. באותן שנים שררו יחסים מתוחים עם ממשל אובמה, והיעדר גיבוי ברור מושינגטון הפך את ההחלטה לכמעט בלתי אפשרית. וכך, פעם אחר פעם, נעצרו התוכניות ברגע האמת.